

Dialogkonferanse – miljøvennlige bygg i tre

Stranda 7. desember 2018

Konklusjon

- Vi har nådd målene våre!
  - Maks 50% energiforbruk ift forskrift
  - Low-tech ventilasjon
  - Massivtre

men også så mye mer.....

1. Innenfor kostnad (med god margin)
2. Før forventet ferdigstilling (med god margin)
3. Bedre inneklima enn vi håpte (med god margin)

4. Innovative løsninger
5. Endret kultur og holdninger
6. Mye ny kompetanse

7. Eiendomsstrategi

Møreforskning - suksessfaktorer

- God programmering
- Brukerinvolveringen var god.
- Solid egen kompetanse og erfaring
- Rekrutterte blant landets beste rådgivere i flere fag
- Kostbar planlegging men fikk utviklet kompetansen både i egen organisasjon og blant aktører i regionen.

Veien videre

Meld. St. 28 (2011-2012)

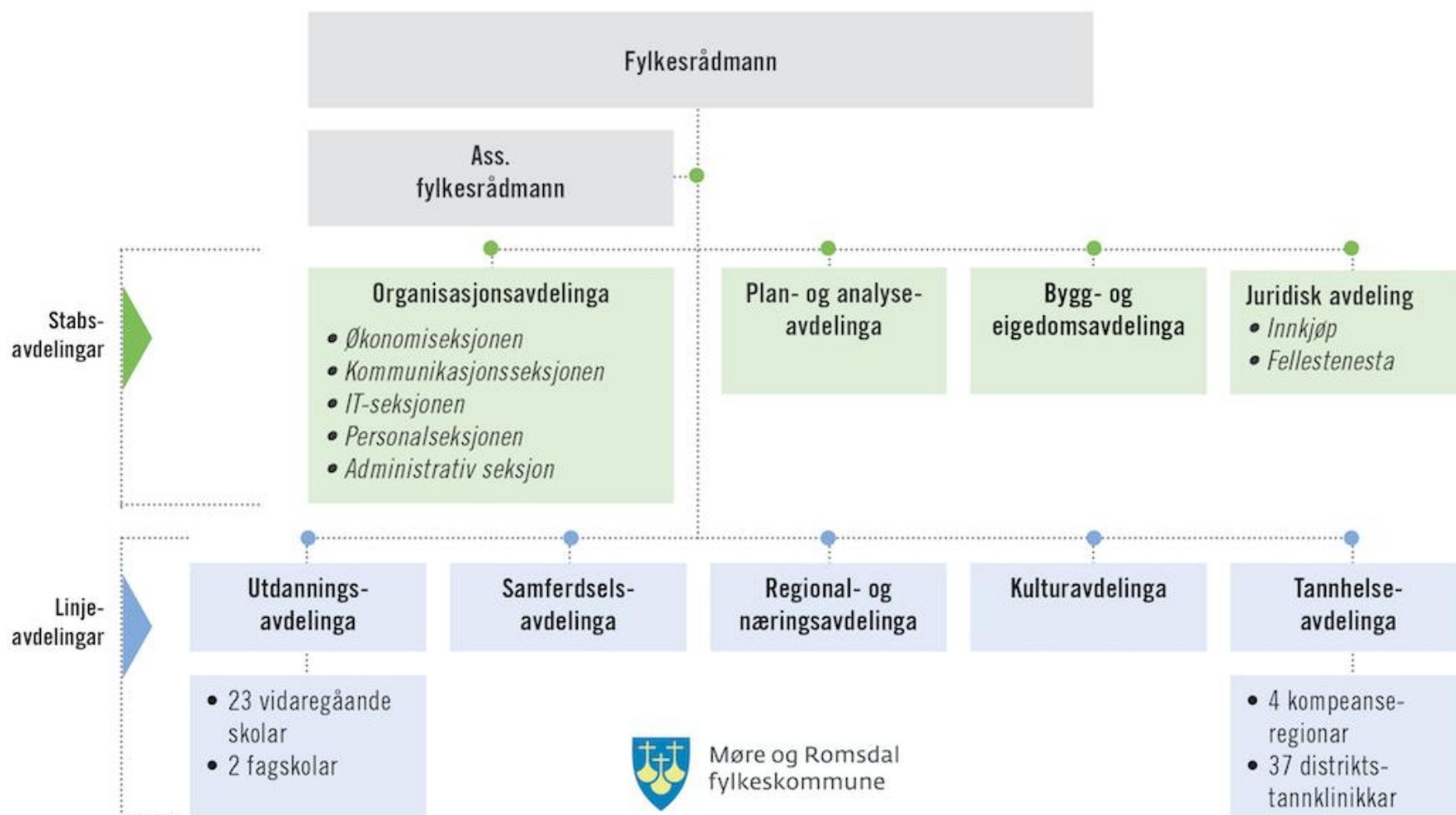
Gode bygg for eit betre samfunn

- Kap 1
  - Vi skal byggje smartare og med betre kvalitet
  - Bygg skal bruke stadig mindre energi
  - Forenkling av regelverk og byggeprosessar
  - Eit kunnskapslyft for byggsektoren
- Kap 4
Berekraftige kvalitetar i det bygde miljøet – frå arkitektur til byggavfall
  - Bruk av tre i det offentlege
- Kap 5
Berekraftige kvalitetar i det bygde miljøet – energibruk
  - Energibruken i bygg skal reduserast monaleg innan 2020
- Kap 7
Det offentlege som pådrivar og førebilete
  - Det offentlege skal ha framtidsretta og kostnadseffektive bygg
  - Det offentlege skal vere ein pådrivar i utviklinga av byggjenæringa
  - Auka offentleg bruk av IKT skal effektivisere byggsektoren

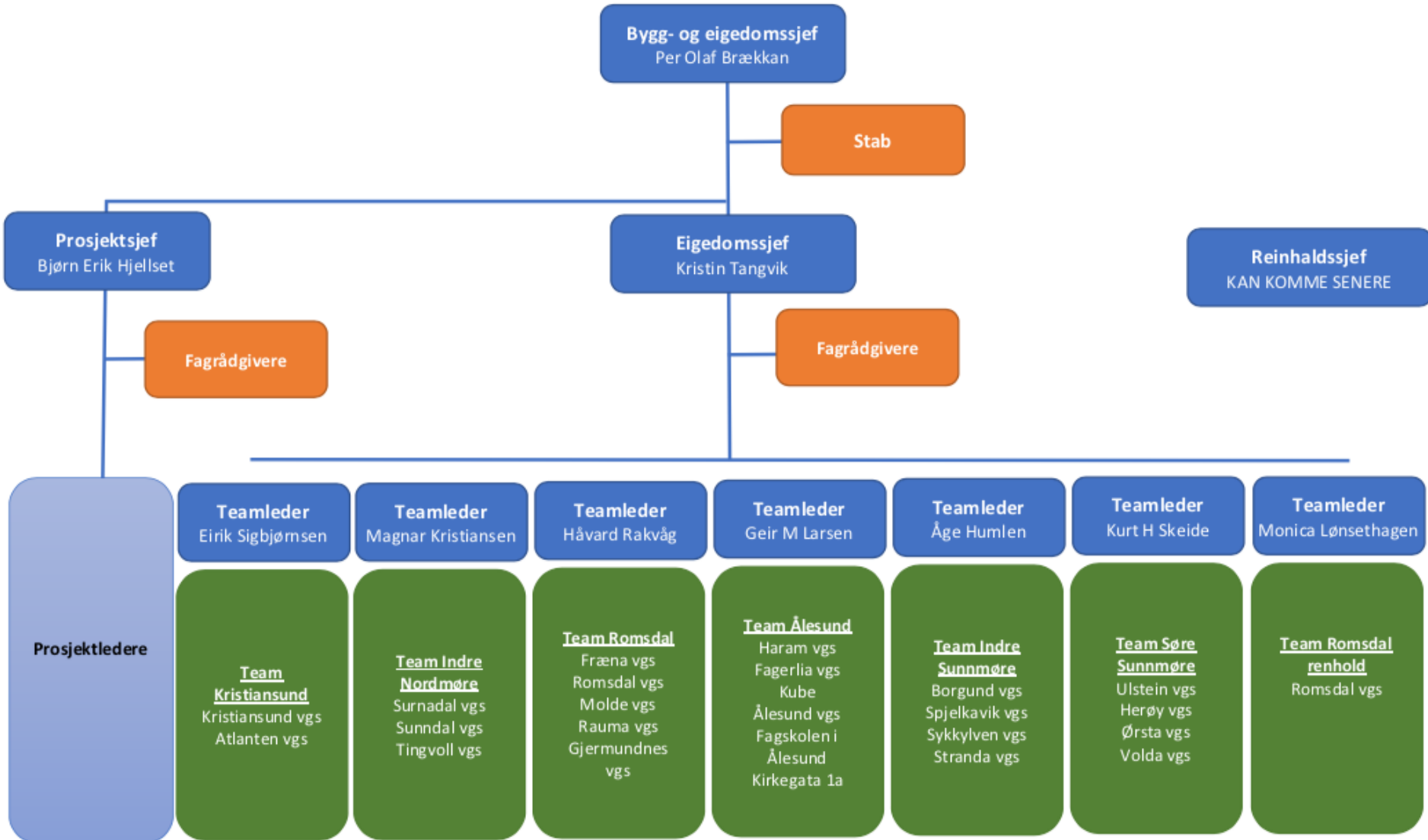

Administrativ organisering || Møre og Romsdal fylkeskommune

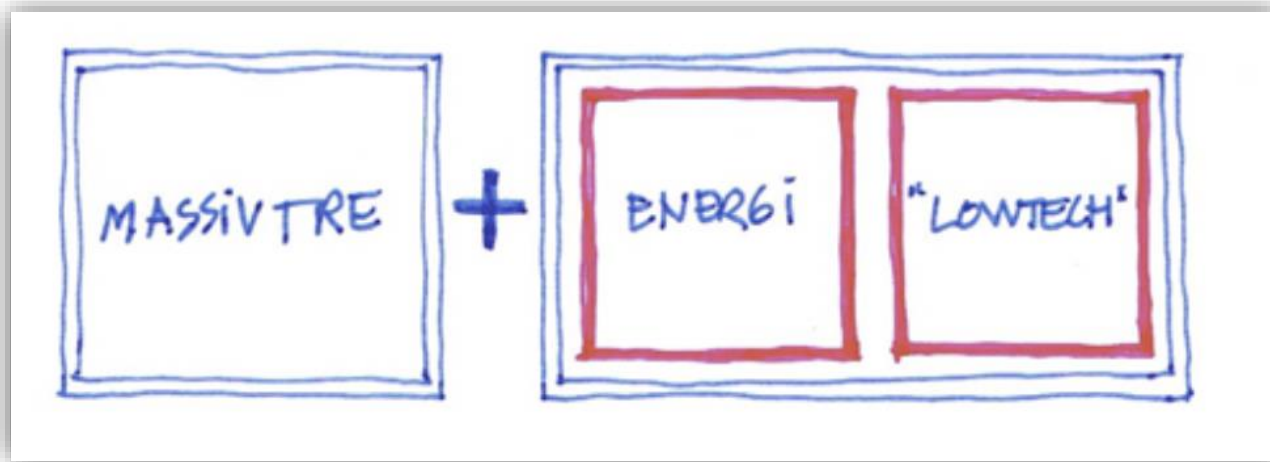

Organisasjon

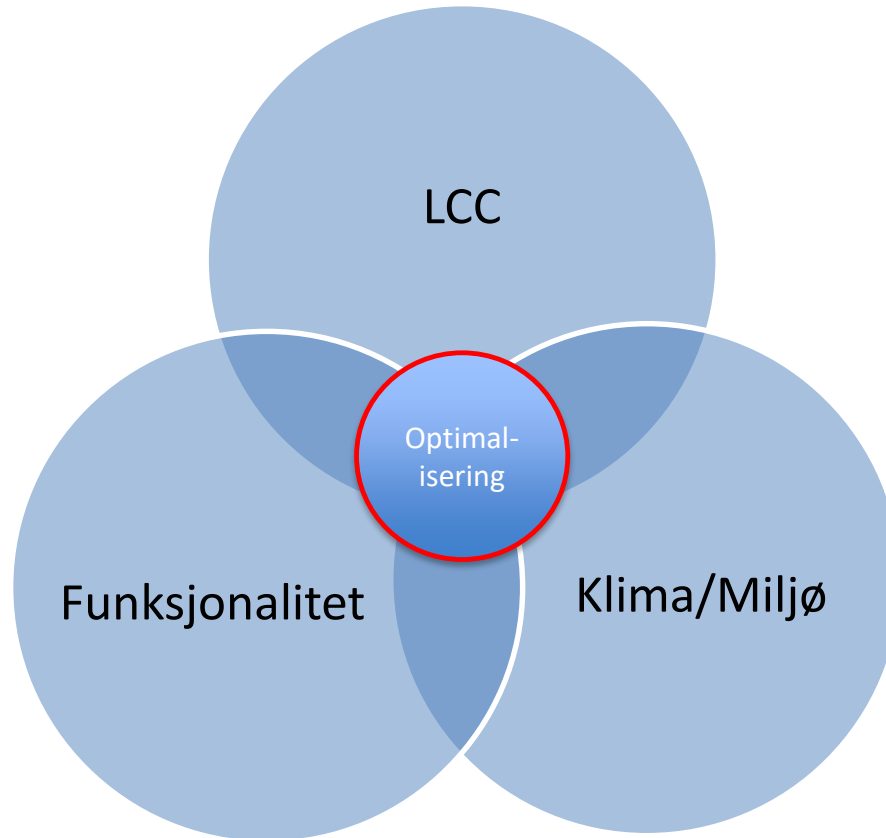
Ambisjoner

Vi kan bygge et mye bedre bygg enn vi bygger i dag!

- Minst like rimelig i innkjøp – rimeligere i drift
- I forkant miljømessig
- Innovative løsninger

Nytt konsept

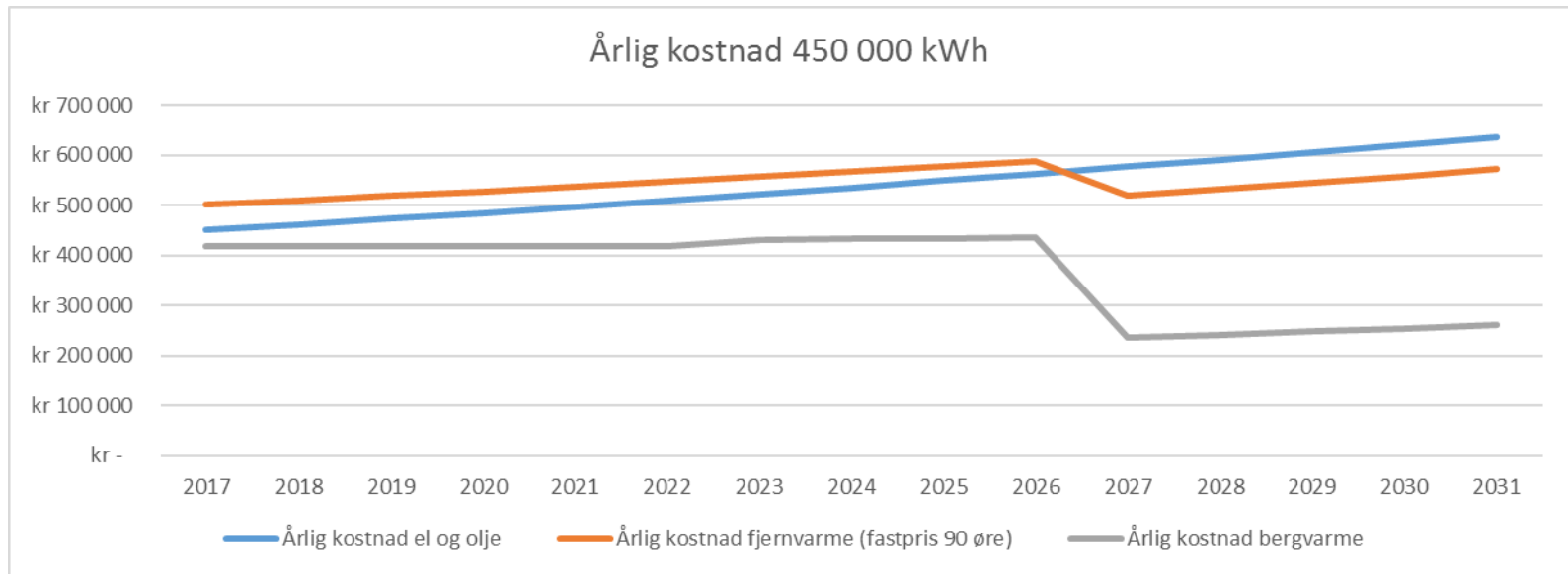
MÅLBART

Nåverdi 60 år

LCC - Nåverdi (60år)

	Invest. + reinv. kr (60år)	Energi kostnad kr (60 år)	Vedlikehold kr (60 år)	Totalt kr (60 år)	Årskostnad kr/ m2 år (60 år)	Komponent antall	"Kompleksitet"
1. Hybrid ventilasjon	-6 754 061	434 511	663 029	-5 656 521		↑	↑
2. Low Tech automatikk	-1 241	411	-16 016	-16 746		↓	↓
3. Troldekt himling	-2 268 899	-22 256	0	-2 291 155		↓	↓
4. Forenkling oppvarming	-2 268 893	09	-6 805	-2 275 789		↓	↓
5. Industrikvalitet automatikk	8 649	0	-8 644	-6 646		-	-
6. Passivhus, redusert energiforsyning	8 252 243	-12 552 208	666 681	-3 633 284		-	-
LowTech (uten energiforsyning og passivhus)	-37 %	2 %	-13 %	-15 %	-15 %		

Lønsemd (fastpris 90 øre)

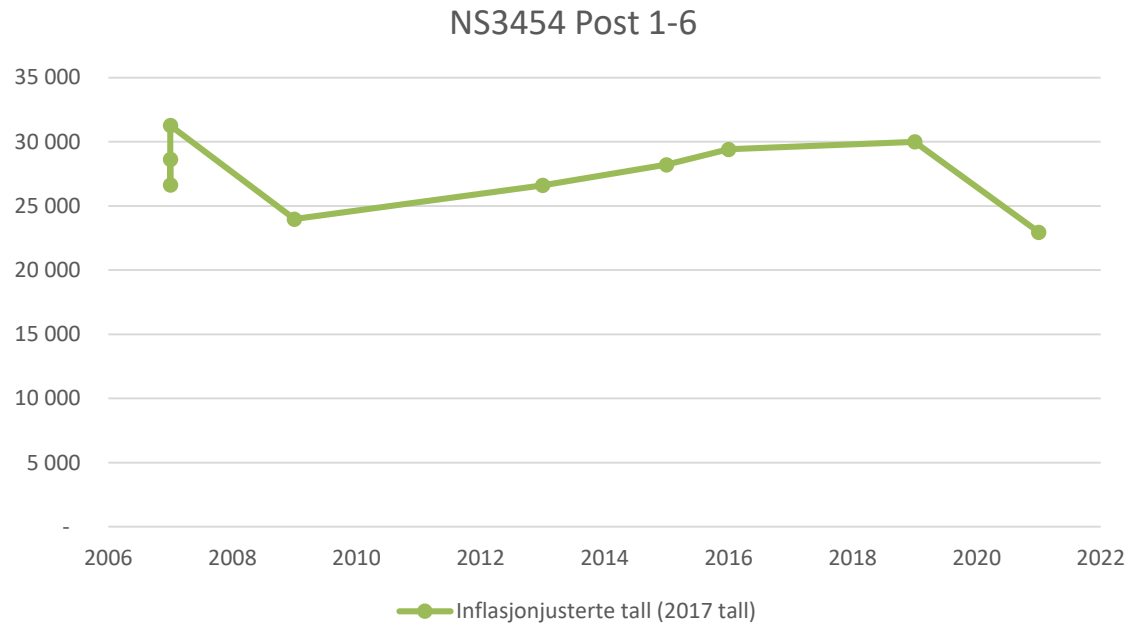

NS 3454

	Sunndal vgs	Surnadal vgs	Tingvoll vgs	Atlanten vgs	Kristiansund vgs
Areal	7 756	6 090	5 494	6 444	24 745
Byggeår	1962, 1963, 1968, 1994	1973, 1984, 1991, 1994	1952, 1961, 1962, 1964	1967, 1979, 2010	1956, 1963, 1964, 1972, 1980, 1981, 1984, 1985, 1986, 2014, 2017
Tilstandsgrad	1,10	1,50	1,40	1,80	1,00
1 - Anskaffelses og restkostnad	11	11	11	11	11
2 - Forvaltningskostnad	61	65	65	64	67
3 - Drifts- og vedlikeholdskostnad	149	189	164	176	190
4 - Utsiftings- og utviklingskostnad	701	28	7	7	17
5 - Forsyningskostnad	75	112	91	148	102
6 - Renholdskostnad	270	214	262	286	161
7 - Servicekostnader	-	-	-	-	3
SUM	1 266	619	601	692	551

Kostnader

- Entrepriisekost 29.900,- kr/m²
- Prosjekteringskostnader ble høyere enn normalt
- Total kostnad inkl inventar, riving, utomhus og mva – 41.000,- kr/m²

Verdi for bruker!

Tabell 2: Romsdal videregående sin andel av plasser og søkermasse på VG1 for ulike fagretninger ved skolene i nærområdet i Romsdal og på Nordmøre

Linje	Andel av plasser 2016	Andel av søkermassen 2016	Andel av plasser 2017	Andel av søkermassen 2017	Andel av plasser 2018	Andel av søkermassen 2018
BA Bygg- og anleggsteknikk	0,48	0,38	0,40	0,47	0,45	0,47
DH Design og håndverk	0,67	0,53	0,50	0,63	0,67	0,68
EL Elektrofag	0,49	0,55	0,48	0,47	0,50	0,52
HS Helse- og oppvekstfag	0,25	0,26	0,26	0,31	0,26	0,28
ID Idrettsfag	0,57	0,56	0,57	0,67	0,62	0,62
SS Service og samferdsel	0,50	0,58	0,60	0,67	0,60	0,62
TP Teknikk og ind. produksjon	0,33	0,30	0,30	0,19	0,32	0,22

Fokusområder?

- Digitalisering [L] [SEP]
  - Overgangen mellom prosjekt, bruk og forvaltning [L] [SEP]
- Arealbruk/Funksjonalitet [L] [SEP]
  - God arealbruk
  - Sambruk
  - Nøkkeltall
- Innovasjon
  - FoU-prosjekter
- Grønt skifte [L] [SEP]
  - Knutepunktutvikling
- LCC
- Klimagass
- Materialbruk og nye materialer [L] [SEP]
- Energibruk – effektivisering
- Gjenbruk
- Seriositet
  - Bestillerkompetanse
- Entreprisemodeller
  - BVP, IPD, NS 8407

To spørsmål

1. Hvilke mål setter vi oss?
2. Hva må vi fokus på?

Mål Ørsta vgs

- Med Romsdal vgs som referanse
  - 20% lavere LCC-kostnad
  - 30% raskere bygg fra forprosjekt
  - 20% mindre areal/bruker
  - 10% lavere CO₂-utslipp
  - 20% lavere investeringskostnad
  - 35 kWh/m²/år
  - BREEAM Very good

Prosess Ørsta

- Konsept
  - Fagrådgivere
    - Massivtre (Ole Øyen)
    - Energi/ventilasjon (Arne Førland Larsen)
    - Brann
    - Arkitekt
    - Interne
  - Prosjektleder
  - Teamleder (for å få med driftsaspektet)
  - Programmeringsleder (trenger vi det??)
- Byggeprogram
  - Brukere
  - Brukerkoordinator
- Samspillsgruppe
  - TE m/rådgivere + UE
  - Konseptgruppe